RAP071
Rijnlandse Architectuur Prijs
2023

JURYRAPPORT

RAP071
Rijnlandse Architectuur Prijs
2023

JURYRAPPORT

RIJNLANDSE ARCHITECTUURPRIJS 2023

De vakjury van editie 2023 van de Rijnlandse Architectuur Prijs bestaat uit voorzitter Ton Venhoeven (*architect en stedenbouwkundige VenhoevenCS*) en de leden Annemarie Jol (*directeur ontwikkeling AM gebiedsontwikkeling*), Dirk van Peijpe (*stedenbouwkundige De Urbanisten*), Renske van der Stoep (architect Roffaa), Jan Nauta (*architect Studio Nauta*). Esther Geradts is secretaris van de jury.

Het afgelopen half jaar is de jury op zoek gegaan naar het mooiste ontwerp dat de afgelopen twee jaar in de gemeenten Hillegom, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Teylingen, Voorschoten en Wassenaar is gerealiseerd. Voor editie 2023 van RAP071 zijn 50 projecten aangedragen door welstandscommissies, publiek en ontwerpers. Van deze groslist is een longlist van 25 projecten afkomstig uit de deelnemende gemeenten aangeboden aan de vakjury.

De eerste algemene indruk van de oogst van 2023

1. Er zijn veel projecten met vooral een focus op restauratie, herbestemming en/of zorgvuldige omgang met historische context.
2. Hoewel de woningdifferentiatie binnen projecten toeneemt, zijn er nog steeds vrij veel monofunctionele gebouwen, die vaak ook in een monofunctionele context staan.
3. Gebouwen gebaseerd op circulair of biobased bouwen zijn in opkomst.
4. Parametrisch ontwerpen komt uit de kinderschoenen.
5. Naast het Nederlandse BENG is in de commerciële sector een opkomst van internationale certificeringen zoals BREEAM en WELL te zien.

Tijdens de discussies rond de bepaling van de shortlist én tijdens de rondreis langs de projecten van de shortlist ontstonden boeiende gesprekken tussen de juryleden over de grote ontwerpopgaven van onze tijd en de mate waarin denkrichtingen voor oplossingen te herkennen waren in de verschillende inzendingen en nominaties.

Uitgesproken eensgezind is de jury over de maatschappelijke uitdagingen voor de nabije toekomst en de belangrijke rol daarbij voor het ruimtelijk ontwerp. Na decennia van uitgestelde overheidsbeslissingen op het vlak van ruimtelijke ordening, staan we als samenleving voor schier onmogelijke uitdagingen. Klimaatverandering, vervuiling, verlies van biodiversiteit, uitputting van natuurlijke hulpbronnen en de grote verschillen tussen arm en rijk. Bij elkaar slechts een kleine greep uit de ontwerpthema’s die de komende decennia om voorrang schreeuwen.

Daarbij kunnen we ons niet meer veroorloven om de problemen één voor één op te lossen, bijvoorbeeld eerst de energie, dan de landbouw, dan het klimaat, of welke andere volgorde dan ook. Het duurt dan allemaal veel te lang. Het per project zoeken naar de essentie heeft definitief afgedaan. En daarmee ook de obsessie met het 'Unique Selling Point', bijvoorbeeld iconisch òf inclusief òf biobased òf natuur-inclusief òf energie-positief, etcetera. Door de grote opgaven vooruit te schuiven moet nu alles tegelijk. Dus alles heeft de komende tijd met alles te maken, dat is ook waar de NOVI en NOVEX in beginsel over gaan.

Veel te lang heeft het overheidsbeleid dringende ruimtelijke opgaven terzijde geschoven om zich volledig te kunnen richten op het faciliteren van alles wat de markt bedacht. Nu de wal van klimaatverandering, zeespiegelstijging, pesticiden, stikstof en PFAS, het schip eindelijk lijkt de keren, ontstaat perspectief op ontwikkeling van brede welvaart en natuurherstel, in plaats van *economische* groei om de groei.

Om deze onvermijdelijke cultuurverandering in goede banen te leiden is volgens het CRA een volwaardige minister van Ruimtelijke Ontwikkeling en Leefomgeving nodig met een stevig mandaat en een sturende in plaats van faciliterende rol voor alle beleidsterreinen die relevant zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Naast volkshuisvesting en mobiliteit - zijn dat bijvoorbeeld economie, energie, klimaat, watermanagement, landbouw en natuur. Maar ook sport, cultuur, onderwijs en leefstijlen in het algemeen, verdienen veel meer aandacht en maken wat de jury betreft essentieel onderdeel uit van onze opgave om te bouwen aan gezonde steden en regio's voor mens, dier en natuur.

Tot zover het gemijmer over de grote opgaven van deze tijd. Terug naar vandaag, terug naar de Rijnlandse Architectuur Prijs. Tegen de achtergrond van de grote opgaven van deze tijd, kiest de jury voor plannen waarin een integrale benadering van de verschillende thema's herkenbaar is. We zoeken naar projecten die niet alleen mooi zijn en goed ingepast, maar ook een inclusief programma bieden voor mens en dier. We zoeken daarbij naar projecten die bijdragen aan een actieve leefstijl en die ook met circulaire, of biobased materialen gebouwd zijn. We zoeken naar een project dat als lichtend voorbeeld kan dienen voor alle projecten die de komende decennia gerealiseerd gaan worden.

De vakjury heeft op basis van door de architecten ingediende documentatie en diepgaande discussies negen projecten genomineerd voor de shortlist van RAP071. Net als andere jaren bevat deze shortlist een grote diversiteit aan projecten. Wat de jury betreft vertellen de negen projecten op de shortlist samen het verhaal over waar architectuur, stedenbouw en ruimtelijke ordening vandaag over gaat en voor welke ruimtelijke veranderopgave we in Nederland en de Leidse regio staan. Alle thema's die in deze ontwerpen worden aangesneden zijn onmisbare bouwstenen voor de ruimtelijke ontwikkeling van de toekomst. Maar omdat de opdracht aan de jury is verder te kijken dan dit gesamtskunstwerk van de shortlist, heeft zij het als haar opgave geformuleerd te komen tot het ontwerp dat ook in bezieling, integraliteit, vakmanschap, lef en innovatie een voorbeeld kan zijn voor de veranderopgaven van de toekomst.

Na een bezoek op de 9 plekken waar de jury hartelijk werd ontvangen door inspirerende architecten, bevlogen opdrachtgevers en enthousiaste gebruikers, selecteerde de jury uit de nominaties vier projecten die naar haar mening de meeste inspiratie bieden voor de opgaven die op ons afkomen: De N206 Ir. G. Tjalmaweg, The Float, de Meelfabriek en het Stadhuis.

De Tjalmaweg laat zien hoe technische innovaties én aandacht voor draagvlak en inpassing van een controversiële opgave een weg maken die door veel mensen wordt omarmd en een voorbeeld is. De jury waardeert de integrale aanpak met veel aandacht voor de natuur en inpassing van erfgoed, maar is ook onder de indruk van de enorme schaal waarop beton is bespaard. Innovatief, hoopgevend en integraal.

Op **The Float** ervaarde de jury een blik op de toekomst. De Float laat zien hoe parametrisch ontwerpen tot een nieuwe beeldtaal kan leiden. De interactie tijdens ons bezoek tussen opdrachtgevers en ontwerper en het resultaat, laten zien dat goed opdrachtgeverschap een voorwaarde is voor betekenisvolle architectuur.

De Meelfabriek is een voormalige industrieel fabrieksterrein dat getransformeerd wordt tot een toegankelijk complex met verschillende functies. Het project combineert industrieel erfgoed met hoogwaardige appartementen, sociale woningen, horeca, winkels en cultuur. De Meelfabriek is een bijzonder project in wording. Een aantal onderdelen is al klaar, zoals een deel van de openbare ruimte, bebouwing met studentenwoningen, een parkeergarage, het Molengebouw en de Singeltoren. Andere gebouwen zijn nog in aanbouw. Het Molengebouw en de Singeltoren met appartementen en voorzieningen in de plint zijn genomineerd.

Met de renovatie van **het Stadhuis** is dit prachtige gebouw klaar om de komende 200 jaar haar functie als middelpunt van de samenleving te vervullen. Het gebouw is toekomstbestendig gemaakt en de renovatie (en prachtige trap) blinkt uit in vakmanschap. Het laat zien hoe belangrijk het is wat we hebben te koesteren. Klein punt van aandacht: hoewel de prachtige centrale hal publiek toegankelijk is, betreuren wij de keuze om burgerzaken elders onder te brengen.

En de winnaar is… De Meelfabriek.

Dit bijzondere project in ontwikkeling heeft alles in zich wat een eigentijds project nodig heeft. Het combineert herbestemming met stedelijke verdichting en de ontwikkeling van een bijzonder stuk stad. De kwaliteit die door het hele team van ontwikkelaar, bouwer en architecten wordt nagestreefd en gerealiseerd is in alle opzichten voorbeeldig. Hetzelfde geldt voor het uithoudingsvermogen dat de initiatiefnemers tonen. Het toont ook hoe de bouw- en ontwikkelkosten beperkt kunnen worden door alles in één hand te houden en zo de bouw- en ontwikkelketen te verkorten.

De Meelfabriek wordt een inclusief stuk stad, waar ruimte is voor iedereen, inclusief omwonenden en bezoekers. De aandacht voor details, de ruimtelijke kwaliteit, de programmering met alledaagse en bijzondere functies: alles is van hoge kwaliteit. De prijs gaat daarom niet naar het Molengebouw of de Singeltoren maar naar de volledige ontwikkeling, inclusief ontwerp en uitvoering van de Meelfabriek inclusief alles wat eerder gerealiseerd werd en alles wat nog in aanbouw is. Hij gaat daarmee ook naar het totale team van de betrokken architecten en adviseurs, opdrachtgevers en bouwers.

Het is een unicum om een project in ontwikkeling de Rijnlandse Architectuur Prijs te gunnen, maar deze tijd vraagt om architectuurprojecten waarin stedenbouwkundige visie gecombineerd wordt met een integrale toekomstvisie die al vandaag herkenbaar en bloedstollend mooi is.

Ga het ervaren!

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Watertoren Bollenstreek
ARCHITECT: Lars Bouwman
OPDRACHTGEVER: AW Groep
BOUWJAAR: 2022
LOCATIE: Hillegom

Na bijna 100 jaar heeft de monumentale watertoren in Hillegom een nieuwe bestemming gekregen. Met het toevoegen van de menselijke schaal is het gebouw rijker zonder dat het zijn oorspronkelijke kracht verliest. Er is ruimte voor werken, vergaderen en lunchen en het is een inspiratie- en ontmoetingsplek geworden voor de bloei van duurzame initiatieven.

De oorspronkelijk 24 meter open ruimte is voorzien van verdiepingen met een grote variëteit co-working ruimtes, waarvoor binnen de expressieve lijnen van de hoofddraagconstructie gevelopeningen zijn gerealiseerd. Het volume zelf blijft zo een krachtig solitair baken dat een aantrekkelijk landmark is voor de Bollenstreek.

In de plint is een nieuw volume toegevoegd waarin kantoorruimte is gehuisvest. Het kantoorlandschap sluit aan op het open landschap en vormt met een rechthoekige vormgeving een sterk kader voor de watertoren. Een fraai atrium met mooie lichtinval verbindt de watertoren en de kantoorruimte en fungeert als een prettige ontmoetingsplaats. Het totale ontwerp is gebaseerd op de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) van de VN. De jury is zeer te spreken over hoe architect en opdrachtgever de SDG's op praktische wijze en met veel bevlogenheid toepassen.

FOTO: VAN MANEN

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Mixed Use Statenhof
ARCHITECT: Van Manen
OPDRACHTGEVER: Citystone Group en Leiderdorp
BOUWJAAR: 2022
LOCATIE: Leiderdorp

Het kantoorpand Statenhof met een oppervlakte van 10.000 m2 stond al geruime tijd leeg. Het gebouw is op duurzame wijze getransformeerd en energetisch en bouwkundig verbeterd. De architectonische opgave was hierbij beperkt tot de opbouw. In het gebouw zijn 168 zelfstandige woningen voor studenten gerealiseerd. Tevens zijn 36 appartementen verhuurd aan de gemeente Leiderdorp ten behoeve van de opvang van Oekraïense vluchtelingen. In het gebouw zijn gemeenschappelijke voorzieningen gerealiseerd zoals een studeer-/werkruimte, wasruimte en een woonkamer met keuken en dakterras om ontmoeting tussen bewoners te stimuleren.

De jury waardeert dat met deze transformatie de sloop van een groot kantoorgebouw is voorkomen, terwijl met de toevoeging van een groot aantal woningen ook nog voldaan wordt aan de urgente vraag naar betaalbare woningen in de regio. Een kleine aanbeveling: De jury vermoedt dat met een investering in aanvullend sociaal-cultureel programma ook echt de waardevolle community ontstaat die eigenaar en gemeente voor ogen hebben.

FOTO: SEBASTIAN VAN DAMME

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Janssen Laboratorium
ARCHITECT: Powerhouse Company
OPDRACHTGEVER: RED Company & Johnson & Johnson
BOUWJAAR: 2023
LOCATIE: Leiden

Met een kloek en helder volume neemt het Life Science laboratorium van Janssen een duidelijke plek in op het Leiden Bio Science Park. Het gebouw heeft een op de context ontworpen uitstraling en is voorbeeldig afgestemd op de campusomgeving. In de architectuur is er allereerst veel aandacht voor de façade. De gevel speelt met een modulaire opbouw van witte betonnen elementen en openingen van verschillende grootte, in op de omgeving. Hij is meer open bij de op het noorden georiënteerde voorkant en meer gesloten aan de zuidzijde langs de Plesmanlaan. Door deze opbouw van de gevel is er geen zonwering nodig om het binnenklimaat te reguleren. De tweede drager van de architectuur van het gebouw is het zeer royale en hoge atrium. Hier bevindt zich de entreezone en de mezzanine, waar de kantine voor het personeel van Janssen is gesitueerd. De architect brengt hier met ronde vormen en warme en natuurlijke materialen de menselijke maat binnen in het gebouw.

De jury waardeert dit grootse gebaar, maar de uitwerking van het interieur roept de nodige vragen op. Het gebouw heeft een BREEAM Excellent en WELL Gold certificering. Daarvoor is gebruik gemaakt van beproefde en bewezen technieken. Dat is een weliswaar een voordeel voor de eigenaar, maar het staat innovaties op het gebied van duurzaamheid in de weg, zo signaleert de jury.

FOTO: VINCENT BASLER EN BOSKALIS

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Ir. G. Tjalmaweg (onderdeel RijnlandRoute)
ARCHITECT: architectenbureau ZJA, BoschSlabbers landschapsarchitecten, Boskalis
OPDRACHTGEVER: Provincie Zuid-Holland
BOUWJAAR: 2023
LOCATIE: Leiden - Katwijk

De Ir. G. Tjalmaweg laat op overtuigende wijze zien wat de ruimtelijke, culturele, sociale én ecologische meerwaarde is van een integrale projectaanpak. Een hechte samenwerking tussen architect, landschapsarchitect, bouwer en opdrachtgever(s) laat letterlijk zijn sporen na in het Limes landschap tussen Leiden en Katwijk. Behoud en herstel en een optimale inrichting van het landschap is leidend geweest.

Er is ruimte gemaakt voor natuurlijke oevers, aantrekkelijke wandel- en fietspaden en volwassen bomen. Illustratief is de begeleidende wand van houten lamellen en geluidsschermen langs de hele route, met klim én hangplanten (beloofd is 70% begroeiing binnen enkele jaren). Ook de verschillende kunstwerken tonen de meerwaarde van een integraal ontwerp met het landschap als drager. Zo is de ruimte onder de bruggen over de Oude Rijn vormgegeven als een aangename verblijfsplek aan het water. De fietstunnels hebben een royale maat gekregen, wat bijdraagt aan de sociale veiligheid.

Voorbeeldig is daarbij de wens om de N206 zo duurzaam mogelijk aan te leggen en in te zetten op het reduceren van de CO_2 emissies. In de verdiepte delen van het tracé is daarom gekozen voor het sterk reduceren van beton als bouwmateriaal. De vloer van de tunnelbak is waterdicht gemaakt met een folie met daarop extra grond als ballast. Noemenswaardig is ook nog het doorlopen proces van participatie en ontwerp. Door naast de weg ook het aanliggende landschap aantrekkelijk in te richten en daarbij de wensen van omwonenden een plek te geven is aanvankelijke weerstand tegen het project omgezet in enthousiasme. De jury heeft grote waardering voor zowel het proces als de hoge (architectonische) kwaliteit van de infrastructuur, de kunstwerken en het landschap. Alles bij elkaar is het een voorbeeldig en inspirerend project.

FOTO: BART VAN HOEK

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Visserijschool
ARCHITECT: HVE Architecten
OPDRACHTGEVER: Dunavie
BOUWJAAR: 2023
LOCATIE: Katwijk

Architecten J. Jonkman en P. van Dorp uit Leiden ontwierpen het in 1952 opgeleverde gebouw voor de eerste en oudste visserijschool van Nederland: Visserijschool Katwijk. De architectuur van het oorspronkelijke complex vertoont stijlkenmerken van de wederopbouwperiode, zoals we deze aan de zuidkant van Rijnmond meer tegen komen. Tot ruim 10 jaar geleden was het gebouw nog in gebruik als school. Inmiddels is de westvleugel gesloopt en zijn er 21 sociale huurwoningen voor terug gekomen. Deze woningen zijn ruim opgezet en hebben een fantastisch uitzicht. Het monumentale deel van het ensemble is tegelijk respectvol èn functioneel getransformeerd en biedt nu onderdak aan 11 huishoudens.

De combinatie van oude en nieuwe bebouwing vormt een aantrekkelijk en speels geheel op een unieke plek in Katwijk. Met subtiele knikjes en verdraaiingen reageert het ensemble op de context en worden plekken binnen en buiten het complex gedefinieerd. Meerdere doelgroepen hebben hier hun nieuwe woning gevonden en delen de entree. Er zijn geen eigen tuintjes of schuttingen, maar er is wel een fijne gedeelde binnenplaats waar bewoners samen een invulling aan gaan geven. De jury heeft bijzonder veel lof voor de omgang met het belangrijke erfgoed van de Visserijschool en het mogelijk maken van sociale huurwoningen op deze prachtige locatie in Katwijk.

FOTO: CORENTIN HAUBRUGE

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Meelfabriek Singeltoren
ARCHITECT: Studio Akkerhuis, Lola Landscape, Pieters Bouwtechniek
OPDRACHTGEVER: Meelhattan B.V
BOUWJAAR: 2022
LOCATIE: Leiden

De Singeltoren markeert het complex van de Meelfabriek en zet het ensemble letterlijk op de kaart. Met een commerciële plint, een opdeling in bouwvolumes met verschillende hoogte, een verticale geleding van de gevel en dubbele verdiepingshoogtes tussen de balkons oogt het vrij massieve bouwvolume als een relatief slank gebouwencomplex, waarmee het een luchtige invulling geeft aan dit kavel naast het Molengebouw en de prachtige bloementuin van de Meelfabriek. Door het toepassen van een sprinklerinstallatie in het gebouw, kan volstaan worden met één trappenhuis, wat wederom ten goede komt aan de verhoudingen van het gebouw. De dragende kern en de constructieve gevelkolommen zijn de enige vaste elementen van de hoofddraagconstructie, hiermee is zowel een flexibele indeling als een alzijdige oriëntatie van de toren mogelijk. Door de ruimte die de ontwikkelaar bood aan de kopers heeft elke woning een voor de bewoners ideale indeling gekregen.

De toren is gebouwd op een eerder opgeleverde 3-laagse ondergrondse parkeergarage, die ook onder de door Piet Oudolf ontworpen centrale tuin doorloopt. In dit subtiele ontwerp kijken hoger gelegen appartementen zowel uit op de oude binnenstad van Leiden als op de Zijlsingel die een bocht maakt om het negentiende-eeuwse fabrieksterrein.

FOTO: BART VAN HOEK

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Molengebouw – Riffellokaal
ARCHITECT: Studio Akkerhuis, Lola Landscape, Pieters Bouwtechniek
OPDRACHTGEVER: Meelhattan B.V
BOUWJAAR: 2021
LOCATIE: Leiden

Het Molengebouw (1947) is samen met het Riffellokaal (1937) letterlijk én figuurlijk het anker van het hernieuwde ensemble van de Meelfabriek. Het kan bijna geen toeval zijn dat de kop van het Molengebouw zicht richt op het Anker park. Daarbij manifesteert het gebouwen duo zich als pleinwand aan de door Piet Oudolf ontworpen centrale tuin, terwijl het tevens een doorgaande route door het gebied begeleidt. De met respect voor het monument opengewerkte plint van het gebouw herbergt winkels, workshopruimtes en horeca.
Het intieme binnengebied krijgt hiermee een open, uitnodigend publiek karakter, waarbij de programmering zorgt voor de sfeer van een huiskamer.

Met slimme ingrepen en oplossingen wordt het industrieel erfgoed respectvol behandeld, terwijl de loftwoningen - ondanks minimale aanpassingen aan de gevel - toch voldoen aan de huidige bouwfysische eisen. Het metselwerk, de ranke kozijnprofielen en het weglaten van balkons spelen daarin een hoofdrol. De balustrades voor de royale naar binnendraaiende deuren, doen aan de buitenzijde mee met het massieve metselwerk, terwijl ze van binnenuit transparant ogen en zicht bieden op de centrale tuin. De toevoegingen, in de vorm van een penthouse en gouden trappenhuis, gaan vanzelfsprekende relaties aan met het bestaande monument, waarmee het Molengebouw en het Riffellokaal zich goed verhouden tot het nieuw gevormde ensemble van de Meelfabriek.

FOTO: RICCARDO DE VECCHI

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: The Float
ARCHITECT: Studio RAP
OPDRACHTGEVER: Particulier
BOUWJAAR: 2022
LOCATIE: Leiden

The Float is een toonbeeld van het motto ‘bezint eer gij begint.’ De corona periode bood de opdrachtgevers de ruimte om dieper na te denken over het idee van wonen en bouwen. Met een heldere vraag en grote duurzaamheidsambities schakelden zij het Rotterdamse Studio RAP in. In samenwerking met het bouwteam werd door middel van parametrisch ontwerp een uiterst innovatieve woning ontwikkeld. De slimme origami geometrie is ingezet als middel om materiaal te besparen en ruimtelijke kwaliteit te optimaliseren.

Het hightech ontwerp en de maakmethodiek is low tech gematerialiseerd: de draagconstructie is van kruislaagshout en zowel de isolatie als de gevel bestaan uit massief kurk. Door de engineering in eigen hand te houden en te bouwen zonder hoofdaannemer was het mogelijk om allerlei vernuftige, maar onconventionele, details te realiseren. Zo is het glas direct op het CLT gemonteerd, werd de kurkgevel met kurkpleister gemonteerd en is er geen gebruik gemaakt van een waterkerende folie.

De jury beoordeelt The Float als een toonbeeld van integraal ontwerp en productie. De architectonische en bouwtechnische innovaties die voortkomen uit computergestuurd ontwerp en productie, waarbij de typische marges van de bouw en ontwerp wereld worden geëlimineerd, zijn voorbeeldstellend in de zoektocht naar een nieuwe, slimme en schonere, bouwcultuur.

FOTO: STEFAN MULLER

genomineerd voor de RIJNLANDSE ARCHITECTUUR PRIJS 2023

NAAM: Het Stadhuis
ARCHITECT: Office Winhov, Studio Linse en H+N+S
OPDRACHTGEVER: Gemeente Leiden
BOUWJAAR: 1922
LOCATIE: Leiden

De renovatie en transformatieopgave van het Stadhuis Leiden is onderdeel van een grotere transformatieopgave van de gemeente Leiden. De veranderopgave bouwt voort op het rijke ontwerp van J.C. Blauw uit 1935, waarbij een betonnen skelet aansluiting maakt op de, na de stadsbrand van 1929, overgebleven 16e -eeuwse renaissancegevel van Lieven de Key. Dit casco is voelbaar in het interieur, maar niet in de gevel. Door het intelligent abstraheren van het materialenpallet, creëerde Office WinHov de nodige ruimte om wijzigingen en vernieuwingen met acupuncturele precisie in te voegen in het bestaande weefsel. Zo werd met het verplaatsen van een lift de spectaculaire lichtval terug naar het hart van het gebouw gebracht, met (duurzamer) terrazzo is op complementaire wijze voortgeborduurd op de statige marmeren vloeren en met de verwijdering van de kap op het binnenhof werd de tuin teruggebracht die het gehele gebouw van licht en lucht voorziet.

De bescheiden rol die de architecten innemen verdient lof. 90% van de ingrepen is onzichtbaar en heeft te maken met noodzakelijkheden zoals beveiliging en klimaat. Toch vereist het een enorm vakmanschap om al deze zaken in het gebouw te krijgen zonder afbreuk te doen aan het erfgoed. De dienende architectuur, die vooral restauratief is met hier en daar een subtiel nieuw accent, is een lichtend voorbeeld voor het verduurzamen van monumentaal erfgoed. Het Stadhuis van Leiden is hiermee toekomstbestendig gemaakt in de breedste zin van het woord.

illustratie: Tom van der Heijden

RAP Leiden is een onafhankelijke non-profit organisatie die zich bezighoudt met de ontwikkelingen rondom architectuur in de regio Rijnland.

RAP Leiden is een kennisplatform, agendeert lokale en urgente thema's, organiseert debat en treedt daarbij desgewenst op als intermediair. Met een uitgebreid en gevarieerd jaarprogramma maakt RAP Leiden complexe onderwerpen als ruimtelijke ordening, architectuur en stedelijke groei toegankelijk en aantrekkelijk. Dat doet RAP Leiden samen met haar partners.

www.rapleiden.nl | contact@rapleiden.nl

RUIN LANDSE ARCHITECTUURPRIJS 2023